

Załącznik 1

do uchwały Nr IX/96/2012

Rady Powiatu w Hrubieszowie

z dnia 26 stycznia 2012 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
NA LATA 2012 – 2015**

Hrubieszów, 2012 r.

SPIS TREŚCI:**Strona**

Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka przemocy w rodzinie	4
1.1. Kryterium podziału przemocy	4
1.2. Formy przemocy w rodzinie	4
1.3. Klasyfikacja przemocy w rodzinie	5
1.4. Cykle i dynamika przemocy w rodzinie	5
1.5. Charakterystyka ofiar przemocy	6
2. Podstawy prawne Powiatowego Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2015	7
3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie hrubieszowskim	8
3.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej	8
4. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych Punktu Interwencji Kryzysowej działającym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie	10
5. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie	12
6. Cele programu	15
6.1. Cel główny programu	15
6.2. Cele działań i przewidywane efekty	15
6.3. Odbiorcy programu	15
7. Realizacja programu	16
8. Monitoring programu	17
9. Przewidywane efekty realizacji programu	17

Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie, to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Zjawisko przemocy w rodzinie przez wiele lat było problemem przemilczanym i marginalizowanym. Obecnie jednak uważane jest za istotny problem społeczny. Samo zjawisko jest trudne do zdiagnozowania. Jednak z analizy porównawczej wyników różnych badań wynika, że około 25% rodzin w naszym kraju jest dotkniętych problemem przemocy. Większość sytuacji w których dochodzi do przemocy wewnątrz rodziny nie wychodzi na „światło dzienne” i nie jest zgłaszane. Wobec zjawiska przemocy narosło wiele negatywnych stereotypów. W potocznej opinii problem dotyka rodzin z problemem alkoholowym, dysfunkcyjnych, ubogich, beneficjentów pomocy społecznej. W rzeczywistości dotyczy wszystkich rodzin, niezależnie od ich dochodu i statusu społecznego. Niejednokrotnie występuje w tzw. „dobrych rodzinach”, a jej formy są bardzo zróżnicowane. Ofiarami przemocy domowej są przede wszystkim dzieci, kobiety, osoby starsze, współmałżonkowie. Coraz częściej dotyka również osób niepełnosprawnych.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania ponieważ, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Według H.D. Sasal („Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie – niebieskie karty” wyd. PARPA Warszawa 2005) wynika, że ponad jedna trzecia badanych (37%) zna przynajmniej jedną kobietę – ofiarę przemocy ze strony swojego partnera. Kobiety częściej ujawniają przemoc. Dwie piąte kobiet (41%) zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. Natomiast więcej niż jedna piąta (22%) zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą. Prawie 70% sytuacji przemocy zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy.

Przemoc w rodzinie jest skomplikowanym i wieloaspektowym zjawiskiem. Niezbędne jest więc kompleksowe podejście do tego problemu, a podejmowane działania muszą mieć charakter systemowy.

W Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zasadniczym celem jest ograniczenie skali problemu oraz skutków przemocy domowej. Program zakłada działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania społeczeństwa, interwencji w przypadku zaistniałej już przemocy, pomocy prawnej oraz psychologicznej ofiarom przemocy oraz działania wobec sprawców przemocy.

1. Charakterystyka przemocy w rodzinie

Na zagadnienie przemocy w rodzinie można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą w rodzinie zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska następuje wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Słownik Języka Polskiego określa przemoc jako „fizyczną przewagę wykorzystywaną do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś lub narzuconą bezprawnie władzę, panowanie”. Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią jest definicja przemocy zawarta w art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), która definiuje przemoc w rodzinie jako *„jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

1.1. Kryterium podziału przemocy.

Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się, że jest to działanie:

- intencjonalne – tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- naruszające prawa i dobra osobiste ofiar – co oznacza, że sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka;
- wykorzystujące wyraźną asymetrię siły – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne lub nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe czy też odroczone w czasie.

1.2. Formy przemocy w rodzinie.

Przejawy złego traktowania drugiego człowieka nie mają żadnych granic i dotyczą jednostek w każdym przedziale wiekowym. Przynoszą cierpienie, a ich konsekwencji można doświadczać przez całe życie. W dostępnej literaturze przedmiotu najczęściej opisuje się cztery formy złego traktowania:

- przemoc fizyczna,

- znęcanie psychiczne i emocjonalne,
- wykorzystywanie seksualne,
- zaniedbanie.

Z wyżej wymienionych form należy zaznaczyć, że zróżnicowane formy krzywdzenia występują łącznie.

1.3. Klasyfikacja rodzajów przemocy w rodzinie.

Wyróżnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary oraz jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie ogranicza się do następujących rodzajów przemocy:

- przemoc fizyczna – zadawanie fizycznych ran, bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, szarpanie, policzkowanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi, zadawanie bólu;
- przemoc psychiczna (emocjonalna) – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą, straszenie, grożenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, wyśmiewanie, krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej;
- przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego i nieakceptowanych praktyk seksualnych, obnażanie się sprawcy, ukazywanie treści pornograficznych małoletnim, dotykanie narządów płciowych małoletnich;
- przemoc ekonomiczna – kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności ofiary, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny;
- zaniedbanie – długotrwałe niezaspokajanie podstawowych potrzeb osoby zależnej powodujące pogorszenie stanu zdrowia i zaburzenia rozwoju;
- nadopiekuńczość – działania sprawcy dążące do ograniczenia właściwego rozwoju ofiary poprzez formy nadopiekuńczości, pozbawiające ją prawidłowego rozwoju psychofizycznego oraz doprowadzające do jej okaleczenia psychicznego i fizycznego.

1.4. Cykle i dynamika przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym, ale często ma długą, nawet kilkuletnią historię i zwykle powtarza się według określonych, nietrudnych do zaobserwowania prawidłowości. W cyklu przemocy wobec bliskich (opisanym przez Leonorę Walker, 1979) można zaobserwować trzy następujące po sobie fazy:

- faza narastania napięcia – wzrost napięcia i narastania sytuacji konfliktowych przyczyniające się do powstania agresji;
- faza ostrej przemocy – wybuch gniewu i wyładowania agresji;
- faza miodowego miesiąca – faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, sprawca przeprosza i obiecuje poprawę.

Takie cykle mogą trwać wiele lat. Przemoc z czasem się nasila i za każdym razem jest coraz gorzej. Fazy narastania napięcia są coraz częstsze, fazy ostrej przemocy coraz groźniejsze i dłuższe, a fazy miodowego miesiąca coraz krótsze i mniej intensywne.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że przemoc w rodzinie nie ma świadków. Sprawca skutecznie potrafi odizolować ofiary od źródeł pomocy, nakłonić je do milczenia, a jeśli ktoś się dowie lub też domyśla się czegoś i zechce interweniować, może w takiej sytuacji zostać skutecznie zastraszony.

1.5. Charakterystyka ofiar przemocy.

Osoby doznające przemocy w rodzinie charakteryzuje:

- niska samoocena,
- bierne strategie radzenia sobie ze stresem,
- silna zależność,
- lęk,
- obniżony nastrój,
- izolacja społeczna,
- skłonność do obwiniania siebie,
- dolegliwości psychosomatyczne.

Ofiary przeżywają silne poczucie winy związane z przepisywaniem sobie odpowiedzialności za akty przemocy, są przekonane, że to ich działanie spowodowało przemoc. Postrzegają siebie jako osoby, które nie mają żadnej kontroli nad własnym życiem i otoczeniem oraz często doświadczają też głębokiej i trwałej nieufności wobec innych.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, to nie będzie miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc,

patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem oraz wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

2. Podstawy prawne Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Hrubieszowskim na lata 2012 – 2015.

Działania ujęte w niniejszym programie realizowane będą w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.);
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.);
- 6) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Ustawa o Przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r., określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w art. 6 ust. 3 i 4.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie hrubieszowskim.

Według przedstawionych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie danych, które zostały zawarte w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2013 wynika, że najwięcej ofiar przemocy w rodzinie w skali województwa lubelskiego stanowią kobiety. W latach 2007 – 2009 w Komendach Policji na terenie województwa lubelskiego odnotowano łącznie 134 342 interwencji domowych, w tym 9 935 dotyczyły przemocy w rodzinie.

Obraz zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu hrubieszowskiego uzyskany został dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji oraz danych z Punktu Interwencji Kryzysowej działającego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie.

3.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Ośrodki Pomocy Społecznej (dalej OPS) stanowią największą liczebnie grupę, do której skierowano ankietę. Działalność OPS stanowi ważny element w zapobieganiu, a także zwalczaniu skutków przemocy w rodzinie. Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać. Jedną z takich sytuacji jest przemoc w rodzinie.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że na terenie powiatu hrubieszowskiego funkcjonują 4 Punkty Konsultacyjne – w Gminie Mircze, Gminie Uchanie, Gminie Horodło oraz

w Urzędzie Miasta w Hrubieszowie, które między innymi zajmują się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Tabela nr 1. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2008 – 2010 Ośrodki Pomocy Społecznej udzieliły pomocy z powodu przemocy w rodzinie.

Powód przyznania pomocy	2008	2009	2010
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Przemoc w rodzinie	38	48	57

Dane z MOPS/GOPS powiat hrubieszowski

Z tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2008 – 2010 sukcesywnie wzrasta liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej w związku z przemocą w rodzinie.

Opisując temat przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę na jej rodzaje. Osoba dotknięta problemem przemocy najczęściej doświadcza jednocześnie kilku jej rodzajów. Poniższa tabela ukazuje najczęściej stosowane rodzaje przemocy.

Tabela nr 2. Rodzaje przemocy w rodzinie wśród klientów Ośrodków Pomocy Społecznej.

Rodzaje przemocy	Liczba osób dotknięta przemocą		
	2008	2009	2010
Fizyczna	39	31	88
Psychiczna	47	39	91
Seksualna	0	0	0
Ekonomiczna	0	0	0
W tym:	-	-	-
Wobec osób starszych	7	6	9
Wobec dzieci	2	2	0
Wobec osób niepełnosprawnych	2	2	2

Dane z MOPS/GOPS powiat hrubieszowski

Jak wynika z przedstawionej tabeli na przełomie 2008 – 2010 zaszły istotne zmiany co do rodzaju stosowanej przemocy w rodzinie. Tendencja wzrostowa wskazuje na dwa rodzaje przemocy, m.in. przemoc fizyczna i psychiczna. Z przedstawionych danych wynika, że rośnie przemoc stosowana wobec osób starszych.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają także wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego. Formy poradnictwa udzielanego w sytuacji, w której zaistnieje przemoc w rodzinie przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3. Rodzaje udzielanego poradnictwa w Ośrodkach Pomocy Społecznej.

Rodzaje porad	2008		2009		2010	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Psychologiczne	16	30	15	27	64	83
Socjalne	13	17	14	38	15	23
Pedagogiczne	0	0	0	0	0	0
Prawne	0	0	0	0	0	0
Konsultacje telefoniczne	3	3	2	2	2	2
Wypełnianie Niebieskiej Karty	3	3	3	3	3	3
Interwencje w miejscu zamieszkania	12	20	11	39	9	48
Dotyczące przemocy wobec dzieci	2	2	2	2	2	2
Dotyczące przemocy wobec osób starszych	6	21	5	23	8	11
Dotyczące przemocy wobec osób niepełnosprawnych	4	28	1	12	5	22

Dane z MOPS/GOPS powiat hrubieszowski

Jak wynika z zebranych danych z roku na rok zwiększa się liczba beneficjentów korzystających z poradnictwa Ośrodków Pomocy Społecznej. Najwięcej klientów korzysta z poradnictwa psychologicznego, interwencji w miejscu zamieszkania oraz w mniejszym stopniu z poradnictwa socjalnego jak i poradnictwa dotyczącego przemocy wobec osób niepełnosprawnych.

4. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie danych Punktu Interwencji Kryzysowej działającego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie.

Bardzo ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie hrubieszowskim pełni Punkt Interwencji Kryzysowej (dalej PIK) działający w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie. Prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej należy do zadań własnych powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Punkt Interwencji Kryzysowej działa od 2001 roku, natomiast od 2006 roku w Punkcie Interwencji Kryzysowej realizowany jest program pn. „Poradnictwo i doradztwo dla osób i rodzin doświadczających kryzysów w rodzinie w Punkcie Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie”, który jest wpisany do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2006 – 2012. Celem programu realizowanego w PIK jest umożliwienie rodzinie poradzenia sobie z przejściowym brakiem równowagi spowodowanej pewnym krytycznym wydarzeniem takim

jak np. alkoholizm, utrata pracy, stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny, w tym zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

Natomiast cele szczegółowe programu obejmują:

- udzielanie specjalistycznego poradnictwa rodzinom dysfunkcyjnym i zagrożonym patologiami (prawnik, psycholog);
- udzielenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu swoich zadań;
- współdziałanie z rodzinami w celu samodzielnego rozwiązania przez nie własnych problemów;
- umożliwienie udzielenia natychmiastowej pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji ostrego kryzysu (porady telefoniczne).

Poniższa tabela obrazuje liczbę porad, które zostały udzielone w PIK.

Tabela nr 4. Rodzaje udzielanego poradnictwa w Punkcie Interwencji Kryzysowej działającym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie.

Rodzaje porad	2008	2009	2010
	Liczba porad	Liczba porad	Liczba porad
Psychologiczne	12	17	0
Pedagogiczne	32	15	41
Prawne	26	20	17
Konsultacje telefoniczne	8	6	0
Ogółem:	78	58	58

Dane Punkt Interwencji Kryzysowej działający w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie

Osoby zgłaszające się do PIK o pomoc doznały przemocy fizycznej, psychicznej oraz ekonomicznej. Poniższa tabela obrazuje rodzaje przemocy i jej ilość w latach.

Tabela nr 5. Rodzaje przemocy stosowane przez sprawców wobec ofiar, które korzystały z poradnictwa Punktu Interwencji Kryzysowej.

Rodzaje przemocy	2008	2009	2010
Fizyczna	25	3	15
Psychiczna	27	16	18
Ekonomiczna	26	1	25
Ogółem:	78	20	58

Dane Punkt Interwencji Kryzysowej działający w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie

Na przełomie lat 2008 – 2010 zaszły istotne zmiany co do rodzaju stosowanej przemocy w rodzinie. Wśród rodzajów stosowanej przemocy w dużo mniejszym stopniu stosowana jest przemoc fizyczna. Pozostałe rodzaje przemocy tj. psychiczna i ekonomiczna utrzymują się na takim samym poziomie jak w latach wcześniejszych.

5. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w powiecie hrubieszowskim odgrywa również Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie. Policja stanowi jeden z podstawowych elementów systemu wsparcia ofiar przemocy. Podstawę prawną do działania Policji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowią:

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o policji (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- Zarządzenie Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie przeprowadzenia interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskiej Karty”(Dz. Urz. KGP z 2008 r. Nr 4, poz. 30).

Kompetencje i zadania przypisane Policji na mocy powyższych aktów prawnych nakazują:

- ochronę zdrowia i życia oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienia spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców;
- gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;

- interwencje w miejscu stosowania przemocy;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia;
- zatrzymanie sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia lub zdrowia ofiar, a także mienia;
- zapewnienie doraźnego bezpieczeństwa ofiarom przemocy domowej;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcia działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy;
- udzielania informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy;
- udostępnianie dokumentacji służbowej jako dowodów w sprawie karnej wytoczonej przez ofiarę przeciwko sprawcy przemocy.

Zgodnie z przepisami Zarządzenia Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty” policjanci są zobowiązani do rozpoczęcia procedury i wypełnienia obligatoryjnie tzw. Niebieskiej Karty podczas interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie oraz fakultatywnie podczas wykonywania wszystkich innych czynności służbowych, jeśli jednocześnie są spełnione dwa warunki: policjant uzyska informację o przemocy w rodzinie lub będzie miał podejrzenie jej występowania oraz konieczne będzie udzielenie pomocy jej ofiarom. Zapis ten zapewnia ofiarom przemocy możliwość uzyskania pomocy (poprzez uruchomienie przez dzielnicowego działań interdyscyplinarnych) w każdej sytuacji, gdy tego potrzebują, a nie tylko w konsekwencji przeprowadzonej interwencji.

Tabela nr 6. Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2008 – 2010 w powiecie hrubieszowskim.

Lata	Liczba interwencji w powiecie hrubieszowskim
2008	126
2009	346
2010	258

Dane Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie

Według wyżej przedstawionych danych w latach 2008 – 2010 łącznie odnotowano 730 interwencji domowych, które dotyczyły przemocy w rodzinie. Najwięcej interwencji z powodu przemocy w rodzinie funkcjonariusze policji przeprowadzili w 2009 roku.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie w latach 2008 – 2010 odnotowano łącznie 1077 ofiar według procedury „Niebieskiej Karty”. Szczegółowe dane za poszczególne lata przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7. Liczba ofiar przemocy domowej według procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2008 – 2010 w powiecie hrubieszowskim.

Lata	2008	2008	2010
Kobiety	124	337	241
Mężczyźni	10	66	49
Dzieci do lat 13	59	85	18
Nieletni 13-18 lat	32	38	18
Ogółem	225	526	326

Dane Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie

Z uzyskanych danych wynika, że najwięcej ofiar przemocy domowej w skali powiatu hrubieszowskiego stanowią kobiety. Na przestrzeni analizowanych lat stosunkowo najmniej liczna grupę ofiar stanowiły dzieci do lat 13 i nieletni 13 – 18 lat.

Tabela nr 8. Liczba sprawców przemocy w latach 2008 – 2010 w powiecie hrubieszowskim.

Liczba sprawców przemocy	2008	2009	2010
Kobiety	5	33	6
mężczyźni	121	308	251
Nieletni	0	2	3
Ogółem	126	343	260

Dane Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie

Z uzyskanych danych z Komendy Powiatowej Policji w Hrubieszowie wynika, że sprawcami przemocy domowej są przede wszystkim mężczyźni. W latach 2008 – 2010 mężczyźni byli sprawcami przemocy, a tylko niewielki odsetek stanowiły kobiety i nieletni.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że od roku 2008 do 2010 funkcjonariusze Policji na terenie powiatu hrubieszowskiego wszczęli 13 postępowań przygotowawczych

na podstawie art. 207 Kodeksu karnego – „znęcanie się psychiczne i fizyczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”.

6. Cel programu.

6.1. Cel główny Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Hrubieszowskim na lata 2012 – 2015, jest następujący:

„Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

- Cel 1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w wyniku działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
- Cel 2. Działania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię oraz zapewnienie schronienia.
- Cel 3. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez między innymi realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.

6.2. Cele działań i przewidywane efekty odnoszą się do obszarów:

- *Profilaktyka* – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych;
- *Edukacja* – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwościach pomocy;
- *Interwencja* – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, propagowanie izolowania sprawców od ofiar przemocy, podejmowanie oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych na sprawców;
- *Wspieranie* – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

6.3. Odbiorcy programu:

1) ofiary przemocy w rodzinie:

- a) dzieci,
- b) osoby niepełnosprawne,
- c) osoby starsze,
- d) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,

- 2) świadkowie przemocy.
- 3) sprawcy przemocy w rodzinie.

7. Realizacja programu.

Działania wyznaczone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Hrubieszowskim na lata 2011 – 2015 mają charakter ciągły.

Cel głównym programu realizowany będzie poprzez:

Nr	Zadanie	Działanie	Realizator
1	<p>Edukacja społeczna i promocja zachowań społecznych wolnych od przemocy.</p> <p>Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją swoją i rówieśników.</p>	<p>Opracowanie i rozpropagowanie materiałów (ulotki, plakaty itp.) na temat zjawiska przemocy i jej zapobiegania.</p> <p>Rozwijanie poradnictwa rodzinnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Organizowanie i prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PCPR; • Ośrodki Pomocy Społecznej; • Porania Psychologiczno-Pedagogiczna; • Pedagogzy szkolni; • Organizacje pozarządowe; • Wydział Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie; • Wydział Spraw Obywatelskich, Obronnych i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie.
2	<p>Współpraca instytucji na rzecz zapobiegania i przemocy w rodzinie.</p>	<p>Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PCPR; • Ośrodki Pomocy Społecznej; • Komenda Powiatowa Policji; • Organizacje pozarządowe; • Sąd Rejonowy; • Szkoły; • Kuratorzy zawodowi; • Wydział Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie; • Wydział Spraw Obywatelskich, Obronnych i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie.

3	Pomoc i wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Prowadzenie poradnictwa indywidualnego: psychologiczne, pedagogiczne, socjalne i prawne.	<ul style="list-style-type: none"> •PCPR; •Ośrodki Pomocy Społecznej; •Komenda Powiatowa Policji; •Organizacje pozarządowe; •Sąd Rejonowy; •Szkoły; •Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu.
4	Działanie korekcyjno edukacyjne dla sprawców przemocy.	Indywidualne spotkania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy. (program korekcyjno-edukacyjny zostanie opracowany w 2012 r.)	<ul style="list-style-type: none"> •PCPR; •Organizacje pozarządowe; •Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu; •Sąd Rejonowy; •Kuratorzy zawodowi; •Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

8. Monitoring programu

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań wyznaczonych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Hrubieszowskim na lata 2012 – 2015 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie.

Realizatorzy programu będą przekazywać informację w formie pisemnej na temat zrealizowanych lub podjętych działań z zakresu realizacji celów szczegółowych Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do dnia 15 lutego następnego roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie.

Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe zadania i cele jest możliwe w każdym czasie o ile okaże się to konieczne i celowe. Jego opracowanie ma na celu lepsze, skuteczniejsze, efektywniejsze i pełniejsze zapewnienie pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc w powiecie hrubieszowskim.

9. Przewidywane efekty realizacji Programu

- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w powiecie hrubieszowskim;
- zmiana postaw społecznych wobec przemocy rodzinie;
- spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie;

- niwelowanie skutków przemocy w rodzinie;
- wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomocą ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.